

Романюк І.В.

студентка,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

СИСТЕМА НАВЧАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ЗІ СТИЛІЗАЦІЇ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ

Оточуюча реальність є прекрасним об'єктом для роботи над стилізацією природних форм. Можна досить довго розглядати і вивчати, зображати один і той же природний об'єкт, відкриваючи нові його якості, залежно від поставленого завдання. У процесі освоєння навичок стилізації природні об'єкти мають незаперечну перевагу в роботі. Вони доступні, багато варіативні, легко зображуються, зрозумілі для аналізу та переробки зображення. Можна почати знайомство зі стилізацією з рослинних об'єктів: квітів, дерев, трави. Багато з цих об'єктів настільки виразні, що практично готові для декоративні зображення. У роботі зі стилізації природних форм можна йти від реалістичних замальовок обраних об'єктів з подальшою переробкою форми і графічного наповнення зображення. Далі поступово виявляти декоративні якості зображуваного або відразу виконувати стилізовані декоративні замальовки, відштовхуючись від природних особливостей форми і декору. Під час роботи слід уникати надто реалістичних зображень і натуралістичного трактування образу.

У сучасних умовах реформи вищої професійної освіти актуальною стає проблема підготовки художників, які здійснюють естетичне виховання та художню освіту підростаючого покоління. Висококваліфікований фахівець, який навчає дітей розуміти мистецтво, повинен володіти цілим комплексом загальних і спеціальних знань і умінь, до яких належать знання і вміння стилізувати, узагальнювати й перетворювати у власний творчий проект об'єкти природного походження. Методична значущість стилізації в арсеналі професійних засобів художника визначається тим, що на її основі відбувається художньо-образне перетворення багатовимірною, різноякісного предметного змісту в обмежено-узагальнену, цілісну й візуально згармонізовану форму.

Роль стилізації як художнього методу останнім часом зросла, оскільки збільшилася потреба людей у створенні стилістичного цілісного, естетично значущого оточуючого середовища. Тому методам і прийомам стилізації велика увага приділена в науково-педагогічних та навчально-методичних працях О. Голубевої [1], В. Устіна, М. Яковлева, К. Далгдіяна, Т. Костенко, В. Михайленка [3], Р. Паранюшкіна, О. Чернишова [6], М. Яремківа та інших авторів. Проте, не вирішеною залишається проблема навчання майбутніх художників образотворенню засобів стилізації.

Мета статті – проаналізувати процес навчання стилізації, визначити її місце у професійній підготовці майбутніх художників образотворчого мистецтва.

Стилізація в образотворчому мистецтві є декоративним узагальненням змальовуваних фігур і предметів за допомогою ряду умовних прийомів,

спрощенням рисунка і форми, об'ємних і колірних співвідношень. Також стилізація – закономірний метод ритмічної організації цілого в декоративному мистецтві, де особливо важливе підпорядкування кожного образотворчого елементу загальному ансамблю. Декоративно-прикладне мистецтво та особливо сучасний дизайн часто звертаються до прийому стилізації, адже завдяки цьому відбувається пошук графічного образу відповідно до матеріалу і технології у творчості дизайнера [3].

Основна мета стилізації – це перетворення реалістичного зображення на виразний і емоційний об'єкт. Для відображення такого об'єкта необхідно виявити і сконцентруватися на характерному і найголовнішому в ньому. Тому художник повинен проаналізувати характер аналога, який він обрав для створення його форми, прибрати всі зайві деталі і застосувати засоби художньої виразності. Використовується при цьому тільки лінія і пляма. Художники мають включати асоціативне мислення і дістати з пам'яті враження, що збереглися для того, щоб не тільки копіювати натуру, але й перетворювати і трансформувати її [4]. Стилiзація – ніби шлях до сучасного яскравого декоративного живопису, авангарду, абстракціонiзму.

До основних функцій стилізації відносять: формалізацію об'ємно-пластичних, колористичних і графічних мотивів, їх спрощення, узагальнення, організацію з метою досягнення бажаного смислового і декоративного уявлення, стильової виразності. Основні загальні риси, що виникають у процесі стилізації об'єктів та елементів декоративної композиції, – це простота форм, їх узагальненість і символічність, ексцентричність, геометричність, колірність, чуттєвість. У першу чергу, декоративній стилізації властива узагальненість і символічність зображуваних об'єктів і форм. Цей художній прийом передбачає свідому відмову від повної достовірності зображення і його докладної деталізації.

Варто зазначити, на заняттях з формоутворення навчання прийомам стилізації, як показала практика, необхідно проводити в тісній взаємодії з академічним рисунком і живописом, а також здійснювати міжпредметні зв'язки, наприклад, з проектуванням, композицією, кольорознавством. Саме під час вивчення вищевказаних дисциплін студенти навчаються аналізувати конструктивні та просторові особливості навколишніх предметів і явищ, вчать все це перетворювати на площині паперу. Майбутній художник має дивитися на речі, явища, що оточують нас, аналізуючи внутрішню конструкцію, стан об'єкта, щоб потім зуміти трансформувати, спростити, зробити більш зручним, нарешті, створити новий, авторський зразок [4].

Загалом процес стилізації умовно включає наступні етапи:

– початковий етап переробки природних форм в умовно декоративний – це натурні зарисовки, начерки, етюди, в яких проектантi мають прагнути передати найбільш характерні риси об'єкту зображення;

– узагальнюючи контури природної форми, проектант індивідуально інтерпретує структуру поверхні; зауважимо, що стилізація допускає умовно-довільно змінювати розміри предметів, їх колір та тональні співвідношення.

Роботу можна побудувати за такою схемою:

- виявити найбільш яскраво виражені особливості форми, її силуету, ракурсів;
- звернути увагу на пластичну спрямованість мотивів і використовувати напрямок розвитку форми для гармонійного komponування зображення;
- звернути увагу на характер ліній силуету і декору зображуваної форми: прямолінійні, обтічні, ритмічні – вибрати статичну чи динамічну побудову зображення;
- знайти цікавий ритм, групування форм, елементів, відібрати найбільш перспективні в цьому сенсі деталі;
- детально вивчити будову, розташування і групування деталей, природне забарвлення і колористичні особливості об'єкта, що дозволяють здійснити декоративну переробку зображення [6].

Працюючи з фактурними об'єктами: кора дерев, каміння, мушлі тощо – здійснити трансформацію цих мотивів у декор, адже зазначені деталі максимально відображають суть зображуваного, виразно трактують пластику, ритм та інші особливості об'єкта.

Заняття з навчання принципам і прийомам стилізації необхідно проводити поетапно, чітко дотримуючись методики, починаючи від найпростіших завдань з предметної композиції і поступово підводячи до безпредметних, образно-асоціативних, психологічних. Ці вправи повинні проводитися паралельно із академічними завданнями з живопису і рисунку.

У ході дослідження було з'ясовано, що стилізація в образотворчому мистецтві є декоративним узагальненням змальовуваних фігур і предметів за допомогою ряду умовних прийомів, спрощенням рисунка і форми, об'ємних і колірних співвідношень. До основних функцій стилізації відносять: формалізацію об'ємно-пластичних, колористичних і графічних мотивів, їх спрощення, узагальнення, організацію з метою досягнення бажаного смислового і декоративного уявлення, стильової виразності. Основні загальні риси, що виникають у процесі стилізації об'єктів та елементів декоративної композиції, – це простота форм, їх узагальненість і символічність, ексцентричність, геометричність, колірність, чуттєвість. У першу чергу, декоративній стилізації властива узагальненість і символічність зображуваних об'єктів і форм. Цей художній прийом передбачає свідому відмову від повної достовірності зображення і його докладної деталізації.

Навчання прийомам стилізації на заняттях з формоутворення, забезпечує підготовку кваліфікованих художників, здатних вести навчання образотворчому мистецтву на високому теоретичному рівні, спрямовану на практичне вирішення формоутворюючих завдань учнями. Саме тому навчання стилізувати є одним з ефективних засобів художньої освіти в цілому й формоутворення, зокрема.

Список використаних джерел:

1. Голубева О.Л. Основы композиции / О.Л. Голубева. – Москва: Транс, 2004.
2. Лекція 2.7 Стилiзацiя [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://elib.lutsk-ntu.com.ua/book/fbd/duzayn/2015/15-30/page12.html>.

3. Михайленко В. Є. Стилізація природних форм у графічному дизайні та рекламі : формотворчі аспекти / В. Є. Михайленко, С. В. Прищенко // Технічна естетика і дизайн. – 2012. – Вип. 11. – С. 121–129.

4. Основные термины дизайна : Краткий справочник-словарь. – М. : ВНИИТЭ, 1988. – 88 с.

5. Стилізація – це що таке? Стилізація в мистецтві [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://faukr.ru/mistectvo-ta-rozvagi/100131-stilizacija-ce-shho-take-stilizacija-v-mistectvi.html>.

6. Чернышев О. В. Формальная композиция. Творческий практикум / О. В. Чернышев. – Минск : Харвест, 1999. – 312 с.

Симонова М.С.

студентка,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

СИСТЕМА НАВЧАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ З ДЕКОРАТИВНОГО ЖИВОПISУ У ХУДОЖНЬО-ТВОРЧІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-ОБРАЗОТВОРЦІВ

Для сучасного етапу розвитку системи художньої освіти характерним є перехід від занять, спрямованих лише на досягнення грамотності зображення та засвоєння технічних навичок, до занять, орієнтованих на розвиток творчих здібностей, образного мислення, творення індивідуальної художньої манери студента. Зокрема в процесі виконання практичних завдань студенти набувають навички інтерпретації натуралістичних форм для створення творчих робіт засобами декоративного живопису.

Поняття «декоративний живопис» досліджувалося такими науковцями, як Д.І. Кіплік [1], Б.Д. Сланський [2]. Основні методи, техніки й прийоми декоративного живопису докладно описав у своїй роботі «Декоративний живопис» В.І. Кукенков [3]. Практичні рекомендації щодо декоративного живопису знаходимо у К.Т. Даглідіяна [4] та Г.М. Логвиненко [5]. Однак, ознайомлення студентів вищих художніх навчальних закладів, власне з системою завдань з декоративного живопису, висвітлено не достатньо систематизовано.

Метою статті є обґрунтування системи навчальних завдань з декоративного живопису у вищих художніх навчальних закладах. Навчання декоративному живопису у вищому навчальному закладі дає можливість, по-перше, розвинути у молодого фахівця творчу активність, художнє мислення та естетичне ставлення до творів мистецтва та явищ художньої культури, а також творчо перевтілювати натурний мотив у твір мистецтва, по-друге, створити творчу індивідуальність та практичну майстерність, по-третє, удосконалити професійну підготовку студентів для самостійної творчості.